

si heu fet mos ulls i mos *sentits* per elles, / ¿per què aclucà'ls cercant un altre 'com'?» (*Cant Espiritual*, v. 35)

També amb un valor del tot intel·lectual: «parlarem de l'*esperit de finesa*, que no és com dir el *sentit* o el *sentiment* ---; el *sentit* de finesa sembla una facultat passiva en el subjecte --- que registra la virtut d'una certa distinció ---: *esperit* de finesa no sols comprèn una idea d'essència, sinó també la d'un agent *sensible* i creador», Coromines (*O. C.*, 1094b). El poble se'l queda en els matisos que toquen el cor: «Adéu, Francisca galana, - princesa dels meus *sentits*: / tu robes lo cor als homes - y a mi em fas penà y sufrí» (MilàF, *Romancerillo*, 328B); pop, bal. 'escarment, acte ofenedor, maligne': «*ELLA*: Tirano, desvergonyit, / mira a hon m'has arribada, / y perque em veus obligada / me fas qualsevol *sentit*», Bart. Crespí (*AHota Enganada*, 14)

Expressió popular ponderativa «costar una cosa un *sentit*. costar molt, costar un ull de la cara», modisme propi del cat., que a penes podem retrobar en alguns parlars fronterers de la nostra llengua «costar un *sentido*» a Sogorb (Torres-Fornés). Cf. l'ús que en fa Ag infra, en la definició de *sentor*, amb: *Té una sentida 'té un regust'* (Lab supl. p. 1035): «ressabi, regust que tenen algunas cosas: *gustillo*, cupreus». *Sentidor*

Sentiment [Llull]: «*Què sia resurrecció*: Si en hom no és resucitar, / null hom porà Déus molt amar; / si no és resurrecció / lo món no ha perfecció / --- / no fore fi de *sentiment* / si no fos resucitament / ---», *Dictat de Ramon*, a. 1299 (vi, v. 7, Ross., 384: tirant cap a la percepció, no l'afecte), i també de la banda sensitiva: «està imaginació / per pendre ço que en lo sen fo / sentit per los sis *sentiments*», *Medicina de Pecat* III, xvii, 3 (p. 481).

Apareix amb el significat de 'sensibilitat, capacitat de sentir' en «La Princesa li prenía les mans per scusa de besar-les, e levà-li lo anell del dit, que ell no hagué *sentiment*, e dix-li: —La M. V., senyor, no és acostumada de usar de tanta crueltat de fer morir negú ab tanta pena», JoMartorell (Ag II, 180); «veé alcunes fembres tan devotes que staven arrapades fora de si, e en tot die romanien sens alcun *sentiment*», *Eiximplis* (Rec Ag. II, 200); 'significat, acceptació': «en açò diuen los doctors que responga escurament, per algunes paraules que tenen dos *sentiments*, y, ab lo *sentiment* que ella jura, que sia verdader» en un text jurístic del S. XVI (DAg)

Detalla OPou: «*DELS SENTIMENTS CORPORALS. Sentiments*: sensus; sentir ab qualsevol *sentiment* ---; perdre los *sentiments*: amittere sensum; no tenir *sentiment* ---»; 'els cinc sentits': «--- nirvis són per als *sentits* ---; facultat del *sentit* de tocar ---»; 'sensibilitat': «los músculos --- tenen nutrició ---, tenen *sentiment* ---», «les dents y caxals tenen *sentiment*, que co-nexen lo fret y la calor, y senten dolor, lo que no fan los altres ossos»; 'sentiment de pena, de dolor': «fer gran *sentiment* en la mort de algú: mortem alicuius aliquo animo pati; ab paciència ---», *Thesaurus Pu*, 295, 266, 267, 258, 242). 'Facultat de percepció artística'. «--- el *sentiment* del color, el desprendiment de

tota nebulositat teòrica --- d'En Fortuny, són tan essencialment catalans ---», Coromines (*Interpr. del segle XIX*, O C, 1128a). Per a la història semàntica, literària i filosòfica del mot, en les llengües occidentals, particularment el francès i les altres romàniques, conté materials útils i idees d'interès el treball de Lerch sobre '*Passion*' i *SENTIRE* (*ARom* xxv, 1941).

Sentimental [DOrt]: creat en anglès per L Sterne, «*A sentimental journey through France and Italy*» (1768, si bé sembla que ja l'havia usat en carta de 1740), cf. B Sprague Allen, *The Dates of sentimental and its derivatives*, P. M. L. A. XLVIII, 303-307; una altra data important per a la història del mot, sobretot en la Romània, és *L'Education sentimentale* de Flaubert (1869). *Sentimentalisme* [«sense protestes ni sentimentalismes», MrnVayreda (*Puny*, 250), DOrt; en cast. el declara Baralt, 1784, 'gallicisme acceptable', car de fet ja circulava entre nosaltres i en cast.]. *Ensimentat* 'que es ressent fàcilment pel que li passa', poc usat: «Malhumorat en Pau per allò que 'l desvetllava, llançà un patern que féu tremolar a la dona: —No sé com has d'ésser aixís, tant surrut! —esclamà aquella, *ensimentada*», Pons Mass. (*Trascant p. l S.*, 20); «les penes prou te vindran ---». La Pepa, recordant-se d'en Lluís, alsà enlayre 'ls ulls ---, esclafint, *ensimentada*: —Això sí que pots ben dir-ho», id. (*Auca* xiv, 219.5f.) *Sentimentós* mall (supra).

De *sentir* 'fer olor': *sentor* f. 'flaire' [DAg]: «Una toya de flors que si no tenen l'aroma de les que 's cullen pels camps de Tessàlia, ni la *sentor* de la mel d'Himeto ---» (cita de «La Veu de Montserrat» 1890, 71, Verd.??); «un baf de terra molla que tapava els esperits amb la seva *sentor* forta i ardenta», Pous i Pagès, 1905 (*Empordaneses*, 36), de qui probablement el recollí el primer lexicògraf que el registra (1911, Vogel, «Geruch»); tot seguit usat en versos magnífics: «S'escurça el dia sota el vent gelii, / la fullaraca ronda per l'eixida, / i ja tota la casa recollida / té una *sentor* de fruites al caliu: / llavors la dona casolana diu / ---», JoCarner (*La Provident, Les Monjoies*, 1912); «per la finestra que donava al camp entrava una garba de sol, amb una *sentor* de codonyer ---», Coromines (*Silèn* xvii, 220). És un mot del NE. del Princ., sobretot emp; on té també l'acc., menys típica, 'regust: de l'oli sabent, del que té un sentit de ranci' (d'on oli *sentós*, Josep Pla). *Sentorós* (VCatalà). *Sentós* (1903, Ruyra, *Mar. y P = Pinya de R.*, 28).

Del ll. *sentira* en el sentit d'«opinar' (< 'adonar-se, percebre'), és derivat *sentència* 'parer', 'consell', 'vot', pres pel cat. *sentència*, sobretot en les accs de a) 'determini judicial' i b) 'aforisme, màxima, dita formulada breument i en temes morals'; a) [1251]: «tramet-nos les actes del pleit d'En Joverre, e aqueles de --- com fo citat, ni com donàs la *sentència*, e tot ço que n fo, que maestre Andreu vol tenir en cort lo pleit» carta al bisbe d'Urgel del seu enviat (PPujol, *Doc Vg. Urg.*, 16 61); «fo qüestió en la cort, si la *sentència* valia per Dret o no», «demanava *sentència* qual dels dos havia errat», Llull (*Blanq.*, II, 225 13, 109 12); també en Desclot; *CostTort*; Muntaner (Casac. III,